

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

©2018 ЧЕРНИЧКО Т. В., ШЛАПАК М. О., ЦІПТАК М. М.

УДК 330.4:339.1

Черничко Т. В., Шлапак М. О., Ціптак М. М. Аналіз динаміки розвитку та фінансових результатів діяльності торговельних підприємств в Україні

Мета статті – проведення економіко-статистичного аналізу динаміки розвитку підприємств торгівлі та дослідження тенденцій, що склалися в даній галузі України на сучасному етапі. Визначено, що зростання фактичних обсягів оптового товарообігу в середньому на 20–25% і роздрібно-го – на 5–6% щороку виступає свідченням стабілізації ситуації в цій галузі господарської діяльності національної економіки. Статистично доведено, що основною негативною тенденцією розвитку оптової та роздрібною торгівлі в Україні є зменшення частки продажу товарів, що вироблені на території країни. Визначено, що зростання обсягу роздрібного товарообороту торговельних підприємств відбувається на фоні значного зменшення кількості об'єктів роздрібною торгівлі. Зазначено виступає свідченням жорсткої конкуренції серед сукупності підприємств за даним видом економічної діяльності. Обґрунтовано, що позитивні тенденції у структурі та обсягах діяльності підприємств торгівлі вплинули і на їх фінансові результати. Подальші дослідження будуть спрямовані на поглиблення економіко-статистичного аналізу з метою визначення найбільш вагомих чинників впливу на динаміку фінансових результатів діяльності торговельних підприємств в Україні.

Ключові слова: оптова торгівля, роздрібна торгівля, обсяг товарообороту, регіональна структура обороту, фінансові результати до оподаткування.

Рис.: 1. **Табл.:** 8. **Бібл.:** 13.

Черничко Тетяна Володимирівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, Мукачівський державний університет (вул. Ужгородська, 26, Мукачево, 89600, Україна)

E-mail: T.Chernychko@mail.msu.edu.ua

Шлапак Микола Олександрович – магістр, Мукачівський державний університет (вул. Ужгородська, 26, Мукачево, 89600, Україна)

Ціптак Мирослава Мирославівна – магістр, Мукачівський державний університет (вул. Ужгородська, 26, Мукачево, 89600, Україна)

УДК 330.4:339.1

UDC 330.4:339.1

Черничко Т. В., Шлапак М. А., Ціптак М. М. Анализ динамики развития и финансовых результатов деятельности торговых предприятий в Украине

Chernychko T. V., Shlapak M. O., Tsiptak M. M. Analyzing the Dynamics of Development and Financial Results of Activities of Trading Enterprises in Ukraine

Цель статьи – проведение экономико-статистического анализа динамики развития предприятий торговли и исследование тенденций, сложившихся в данной отрасли экономики Украины на современном этапе. Определено, что рост фактических объемов оптового товарооборота в среднем на 20–25% и розничного – на 5–6% ежегодно выступает свидетельством стабилизации ситуации в этой области хозяйственной деятельности национальной экономики. Статистически доказано, что основной отрицательной тенденцией развития оптовой и розничной торговли в Украине является уменьшение доли продажи товаров, произведенных на территории страны. Определено, что рост объема розничного товарооборота торговых предприятий происходит на фоне значительного уменьшения количества объектов розничной торговли, что выступает свидетельством жесткой конкуренции среди совокупности предприятий по данному виду экономической деятельности. Обосновано, что положительные тенденции в структуре и объемах деятельности предприятий торговли повлияли и на их финансовые результаты. Дальнейшие исследования будут направлены на углубление экономико-статистического анализа с целью определения наиболее весомых факторов влияния на динамику финансовых результатов деятельности торговых предприятий в Украине.

The article is aimed at carrying out an economic-statistical analysis of the dynamics of development of trade enterprises and researching tendencies in this branch of Ukrainian economy at the present stage. It is determined that the growth of actual volumes of the wholesale goods turnover on the average by 20–25% and the retail goods turnover by 5–6% annually proves stabilization of the situation in this area of economic activity of the national economy. It is statistically proved that the main negative tendency of both wholesale and retail trade development in Ukraine is reduction of the share of sale of goods produced in the country. It is determined that the growth of retail trade turnover of trading enterprises takes place against the backdrop of a significant decrease in the number of retail outlets, which is evidence of fierce competition among the aggregate of enterprises of this type of economic activity. It is substantiated that positive tendencies in structure and volumes of activity of trade enterprises have influenced their financial results. Further researches will be directed on deepening of economic-statistical analysis with the purpose of determination of the most weighty factors of influence on dynamics of financial results of activity of trading enterprises in Ukraine.

Ключевые слова: оптовая торговля, розничная торговля, объем товарооборота, региональная структура оборота, финансовые результаты до налогообложения.

Keywords: wholesale trade, retail trade, volume of goods turnover, regional structure of turnover, financial results before taxation.

Рис.: 1. **Табл.:** 8. **Библ.:** 13.

Fig.: 1. **Tbl.:** 8. **Bibl.:** 13.

Черничко Тетяна Владимировна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой финансов, Мукачевский государственный университет (ул. Ужгородская, 26, Мукачево, 89600, Украина)

E-mail: T.Chernychko@mail.msu.edu.ua

Шлапак Николай Александрович – магистр, Мукачевский государственный университет (ул. Ужгородская, 26, Мукачево, 89600, Украина)

Chernychko Tetiana V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Finance, Mukachevo State University (26 Uzhhorodska Str., Mukachevo, 89600, Ukraine)

E-mail: T.Chernychko@mail.msu.edu.ua

Shlapak Mykola O. – Master, Mukachevo State University (26 Uzhhorodska Str., Mukachevo, 89600, Ukraine)

Tsuptak Myroslava M. – Master, Mukachevo State University (26 Uzhhorodska Str., Mukachevo, 89600, Ukraine)

В умовах мінливого економічного та інституціонального середовища господарської діяльності, зростання рівня конкуренції на ринку послуг і погіршення рівня купівельної спроможності населення України актуалізується потреба пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств торгівлі.

Торгівля є важливим елементом розвитку економічної системи. Погіршення економічної ситуації в країні, негативні економічні очікування та зменшення доходів населення практично одразу відображається на параметрах її розвитку, а саме – на обсягах оптового та роздрібного товарообігу. Розбалансування національного внутрішнього товарного ринку, погіршення економічного обміну між територіями, зростання обсягів товарного імпорту, існування значного незадоволеного споживчого попиту – все це реалії українського товарного ринку.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів діяльності підприємств торгівлі здійснили такі провідні вчені-фахівці, як Алопій В. В. [1], Б. Берман та Дж. Еванс [2], Бурак І. О. [9], Голошубова Н. О., В. М. Торопков і Луценко І. С. [3; 4], А. А. Мазаракі, І. О. Бланк, Л. О. Лігоненко, Н. М. Гуляева [5] та ін.

Мета статті – проведення економіко-статистичного аналізу динаміки розвитку підприємств торгівлі та дослідження тенденцій, що склалися в даній галузі України на сучасному етапі.

Торгівля – це галузь господарської діяльності національної економіки. Вона представляє собою головну ланку в системі споживчого ринку товарів та послуг і виступає як складова частина народногосподарського комплексу, основним організатором ринкових відносин [6].

Протягом аналізованого періоду (2010–2017 рр.) спостерігається нестійка динаміка оптового товарообороту в Україні (*табл. 1*). З 2014 р. фактичні обсяги товарообігу характеризуються тенденцією до зростання в середньому на 20–25% (у 2015 р. – 125,9%, у 2016 р. – 125,1%, у 2017 р. – 122,7% від обсягу попереднього року).

Структура оптового товарообігу характеризується певною стабільністю: частка продовольчих товарів становить 16,2–19,7% від загального обсягу оптового товарообігу, частка непродовольчих товарів – 80,3–83,8% від загального обсягу оптового товарообігу. Негативною є тенденція щодо зменшення частки продажу товарів, що вироблені на території України з 66,5% від обсягу оптового товарообігу у 2010 р. до 43,7% – у 2017 р.

Негативні тенденції спостерігаються і у структурі продажу товарів, що вироблені на території України: у структурі непродовольчих товарів у 2017 р. лише 37% вироблено на території України.

Найбільша частка оптового товарообороту як у 2016 р., так і у 2017 р. припадає на м. Київ та Київську область (більше 50% від загального обсягу) (*табл. 2*).

Таблиця 1

Оптовий товарооборот у 2011–2017 рр.

Показник	Рік							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Оптовий товарооборот, млн грн	993695,8	1107283,4	1093290,8	1074753,2	987957	1244221	1555965,7	1908670,6
– продовольчі товари	193848,5	194516,0	215169,0	199674,1	194669,3	224268,9	252771,0	314047,6
– непродовольчі товари	799847,3	912767,4	878121,8	875079,1	793287,7	1019952	1303194,7	1594623,0
Питома вага в оптовому товарообороті, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
– продовольчі товари	19,5	17,6	19,7	18,6	19,7	18	16,2	16,5
– непродовольчі товари	80,5	82,4	80,3	81,4	80,3	82	83,8	83,5
Частка продажу товарів, що вироблені на території України, %	66,5	63,9	58,9	54,3	48,5	46,9	44,5	43,7
– продовольчі товари	75,1	75,5	73,7	71,7	71,4	75,2	76,4	76,8
– непродовольчі товари	64,4	61,4	55,3	50,3	42,9	40,7	38,3	37,2

Джерело: складено за [7].

Розподіл оптового товарообороту по регіонах

Область	2017 р.		2016 р.	
	Млн грн	У % до підсумку	Млн грн	У % до підсумку
Україна	1908670,6	100,0	1555965,7	100,0
Вінницька	18838,4	1,0	14770,4	0,9
Волинська	72637,7	3,8	51852,4	3,3
Дніпропетровська	149822,4	7,8	122254,3	7,9
Донецька	57418,5	3,0	53137,3	3,4
Житомирська	18193,1	1,0	16529,6	1,1
Закарпатська	6454,1	0,3	6709,4	0,4
Запорізька	39675,0	2,1	35029,2	2,3
Івано-Франківська	12225,3	0,6	11412,5	0,7
Київська	122010,3	6,4	101414,7	6,5
Кіровоградська	20211,6	1,1	17297,5	1,1
Луганська	4770,6	0,2	4794,5	0,3
Львівська	43280,5	2,3	37894,5	2,4
Миколаївська	37269,0	2,0	30834,5	2,0
Одеська	91670,6	4,8	75226,7	4,8
Полтавська	27088,5	1,4	22999,1	1,5
Рівненська	8984,2	0,5	7617,7	0,5
Сумська	16952,2	0,9	15577,4	1,0
Тернопільська	11775,6	0,6	9593,2	0,6
Харківська	79989,3	4,2	66793,5	4,3
Херсонська	12630,3	0,7	10801,8	0,7
Хмельницька	15715,8	0,8	10395,3	0,7
Черкаська	26939,2	1,4	22675,5	1,5
Чернівецька	5106,7	0,3	4252,5	0,3
Чернігівська	12413,9	0,6	10837,9	0,7
м. Київ	996597,8	52,2	795264,3	51,1

Джерело: складено за [8].

Найбільша концентрація складської площі підприємств оптової торгівлі припадає на м. Київ та Київську область. Досить значна її кількість розташована в Дніпропетровській, Одеській, Полтавській та Вінницькій областях. Частка Закарпатської області є однією з найменших – 0,4% від загального обсягу у 2016 р. та 0,3% – у 2017 р.

Ще одним параметром, який дозволяє оцінити розвиток підприємств оптової торгівлі в Україні, є ланковість перепродажу товарів (табл. 3). Ланковість товароруку – кількість переходів товару від одного власника до іншого.

Динаміку обороту роздрібною торгівлі в Україні за 2011–2017 рр. наведено в табл. 4.

Протягом аналізованого періоду (2010–2017 рр.) спостерігається стійка тенденція до зростання фактичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств в Україні. Динаміка індексу фізичного обсягу

роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб) до попереднього року, у порівнянних цінах, має стійку тенденцію до збільшення. Так, у 2011 р. темп приросту роздрібного товарообороту підприємств склав 13,2%, у 2012 р. – 12,3%, у 2013 р. – 6,1%, у 2016 р. – 4,5%, у 2017 – 6,0%.

Структура роздрібного товарообороту суттєво відрізняється від структури оптового товарообороту: стабільно високою (58–60% від загального обсягу) є частка непродовольчих товарів, натомість частка продовольчих товарів становить 39–40%. Зростання обсягу роздрібного товарообороту торговельних підприємств відбувається на фоні значного зменшення кількості об'єктів роздрібною торгівлі. Їх кількість протягом аналізованого періоду зменшилася з 64,8 тис. од. у 2010 р. до 39,3 тис. од. у 2017 р. Зазначене виступає свідченням жорсткої

Ланковість перепродажу товарів у оптовій торгівлі у 2017 р.

Показник	Оптовий товарооборот, тис. грн		Ланковість перепродажу товару
	Усього	З нього продано іншим підприємствам оптової торгівлі	
Усі товари	1908670630,9	1055836388,2	2,2
Продовольчі товари	314047621,9	174852813,2	2,3
Непродовольчі товари	1594623009,0	880983575,0	2,2

Джерело: складено за [9].

Основні показники роздрібною торгівлі, 2010–2017 рр.

Рік	Роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб), млн грн	У тому числі питома вага, %		Індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб) до попереднього року, у порівнянних цінах, %	Наявність об'єктів роздрібною торгівлі підприємств (юридичних осіб) на кінець року, тис. од.	У тому числі	
		продовольчих товарів	непродовольчих товарів			магазини	кіоски та автозаправні станції
2010	280890	39,5	60,5	110,1	64,8	48,0	16,8
2011	350059	38,9	61,1	113,2	64,2	48,4	15,8
2012	405114	40,2	59,8	112,3	62,2	47,2	15,0
2013	433081	41,1	58,9	106,1	59,8	45,5	14,3
2014	438343	41,3	58,7	90,0	49,6	38,6	11,0
2015	487558	41,1	58,9	80,2	49,6	38,5	11,1
2016	555975	41,0	59,0	104,5	49,3	38,4	10,9
2017	586330	39,8	60,2	106,0	39,3	32,7	6,6

Джерело: складено за [10].

конкуренції серед сукупності підприємств за даним видом економічної діяльності.

Позитивна динаміка зростання фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі спостерігається практично в усіх областях України, окрім Волинської, Луганської та Тернопільської (табл. 5).

Найбільш швидкими темпами обсяг обороту роздрібною торгівлі зростав у 2017 р. у Закарпатській області – 117,2% порівняно з 2016 р., Одеській – 114,1%, Львівській – 113,5%, Черкаській – 112,3% та Вінницькій – 111% областях.

Оптовий товарооборот та оборот оптової торгівлі впливають на показники вартості активів підприємства. Показники балансу підприємств за видом економічної діяльності «Оптова та роздрібною торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (код за КВЕД–2010 – G) наведено в табл. 6.

Динаміка балансу має тенденцію до зростання, що є позитивною тенденцією. Так, приріст вартості активів у 2012 р. порівняно з 2011 р. збільшився на 51031,8 млн грн (4,8%), у 2013 р. порівняно з 2012 р. – на 35613,3 млн грн (3,2%), у 2014 р. порівняно з 2013 р. – на 22475,3 млн грн (2,0%), у 2015 р. порівняно з 2014 р. – на 226851,1 млн грн (19,4%). У 2016 р. вартість активів підприємств за даним видом економічної активності зросла на 28% порівняно з попереднім роком.

Приріст вартості активів відбувався в основному за рахунок приросту оборотних активів, які за роками зростали відповідно на 56829,2 млн грн (6,54%), 4573,4 млн грн (0,5%), 38064,9 млн грн (4,1%), 217909,9 млн грн (22,5%) та 359913,6 млн грн (30,3%).

У складі пасивів підприємства зростання відбувається за рахунок зростання довгострокових зобов'язань і забезпечень та поточних зобов'язань підприємств оптової та роздрібною торгівлі. Так, дов-

Регіональна структура обороту роздрібно́ї торгівлі у 2017 р.

Область	Оборот роздрібно́ї торгівлі у 2017 р., млн грн	Індекс фізичного обсягу обороту роздрібно́ї торгівлі (у порівнянних цінах), %	
		грудень 2017 р. до грудня 2016 р.	2017 р. до 2016 р.
Україна	816553,5	116,1	108,8
Вінницька	21097,3	104,2	111,0
Волинська	15336,3	112,9	94,2
Дніпропетровська	72401,9	112,7	108,3
Донецька	22482,5	116,1	102,9
Житомирська	20008,5	108,5	105,6
Закарпатська	18316,4	109,6	117,2
Запорізька	36293,3	111,3	105,9
Івано-Франківська	19347,4	117,6	107,3
Київська	55090,4	126,1	111,7
Кіровоградська	15417,2	116,4	103,9
Луганська	5782,8	116,8	98,1
Львівська	51898,9	124,3	113,5
Миколаївська	19522,7	108,1	109,7
Одеська	62961,7	121,3	114,1
Полтавська	25784,1	123,3	110,5
Рівненська	14933,5	111,2	102,7
Сумська	16374,2	121,3	108,3
Тернопільська	11679,7	112,3	99,5
Харківська	64891,9	118,7	106,8
Херсонська	19326,5	114,9	110,1
Хмельницька	20369,0	116,2	106,0
Черкаська	19630,9	124,1	112,3
Чернівецька	13592,7	113,1	104,9
Чернігівська	15777,4	111,0	104,4
м. Київ	158236,3	113,6	108,9

Джерело: складено за [11].

гострокові зобов'язання та забезпечення підприємств у 2012 р. порівняно з 2011 р. зросли на 7165,2 млн грн (4,8%), у 2013 р. порівняно з 2012 р. – на 11591,5 млн грн (7,4 %), у 2014 р. порівняно з 2013 р. – на 31228,1 млн грн (18,6%), у 2015 р. порівняно з 2014 р. – на 53814,6 млн грн (27,0%), у 2016 р. порівняно з 2015 р. – на 21346,7 млн грн (8,4%).

Поточні зобов'язання за роками зростали відповідно на 42675,4 млн грн (5,3%), на 33081,5 млн грн (3,9%), на 113088,2 млн грн (12,8%), на 216347,3 млн грн (21,7%). Власний капітал підприємств з 2012 р. має тенденцію до скорочення: у 2015 та 2016 рр. непокриті збитки підприємств перевищували їх капітал відповідно на 67325,4 млн грн і на 27173,6 млн грн.

Структуру активів та пасивів підприємства наведено в *табл. 7*.

У структурі активів підприємств за видом економічної діяльності «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» найбільшу питому вагу займають оборотні активи: у 2011 р. – 81,84%, у 2012 р. – 83,19%, у 2013 р. – 81,01%, у 2014 р. – 82,71%, у 2015 р. – 84,87%, у 2016 р. – 86,38%. Питома вага необоротних активів відповідно за роками складає 18,14%, 16,77%, 18,94%, 17,27%, 15,09% та 13,59%.

У структурі пасивів найбільшу частку займають поточні зобов'язання: у 2011 р. – 75,99%, у 2012 р. – 76,34%, у 2013 р. – 76,86%, у 2014 р. – 85,04%, у 2015 р. – 86,71% та у 2017 р. – 86,19. Протягом періоду частка поточних зобов'язань зростає, що є негативною тенденцією, оскільки таким чином зростає залежність підприємств від зовнішніх джерел фінансування, що вимагають погашення протягом року. Частка довгострокових зобов'язань і забезпечень відповідно за

Показники балансу підприємств за видом економічної діяльності «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»

(на кінець року, млн грн)

Рік	Актив			Пасив				БАЛАНС
	Необоротні активи	Оборотні активи	Необоротні активи та групи вибуття	Власний капітал	Довгострокові зобов'язання та забезпечення	Поточні зобов'язання	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, та чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	
2011	192611,3	869112,3	264,4	105728,3	149226,7	807033	-	1061987,7
2012	186704,4	925941,5	373,6	106525,9	156391,9	849708,4	393,3	1113019,5
2013	217565,2	930514,9	552,7	97560,1	167983,4	882789,9	299,4	1148632,8
2014	202201,2	968579,8	327,1	-24005,6	199211,5	995878,1	24,1	1171108,1
2015	210930,3	1186489,7	539,2	-67325,4	253026,1	1212225,4	33,1	1397959,2
2016	243226,1	1546403,3	687,8	-27173,6	274372,8	1543044,3	73,7	1790317,2

Джерело: складено за [12].

Таблиця 7

Структура балансу підприємств за видом економічної діяльності «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»

Рік	Актив			Пасив				БАЛАНС
	Необоротні активи	Оборотні активи	Необоротні активи та групи вибуття	Власний капітал	Довгострокові зобов'язання та забезпечення	Поточні зобов'язання	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, та чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	
2011	18,14	81,84	0,02	9,96	14,05	75,99	0,00	100,00
2012	16,77	83,19	0,03	9,57	14,05	76,34	0,04	100,00
2013	18,94	81,01	0,05	8,49	14,62	76,86	0,03	100,00
2014	17,27	82,71	0,03	-2,05	17,01	85,04	0,00	100,00
2015	15,09	84,87	0,04	-4,82	18,10	86,71	0,00	100,00
2016	13,59	86,38	0,04	-1,52	15,33	86,19	0,00	100,00

Джерело: розраховано авторами на основі [12].

роками складає 14,05%, 14,05%, 14,62%, 17,01%, 18,10% та 15,33%, частка власного капіталу – 9,96%, 9,57%, 8,49%, -2,05%, -4,82% та -1,52%, що відображає зменшення власних фінансових ресурсів, які використовуються в господарській діяльності підприємства у зв'язку зі збитковістю діяльності підприємств галузі.

Зміна динаміки та структури активів підприємств та джерел їх утворення впливають на фінансовий результат їх діяльності (табл. 8). Протягом

аналізованого періоду частка підприємств, результати діяльності яких є збитковими, стабільно висока – 32–34% (2011–2014 рр.) і 24% (2015–2017 рр.).

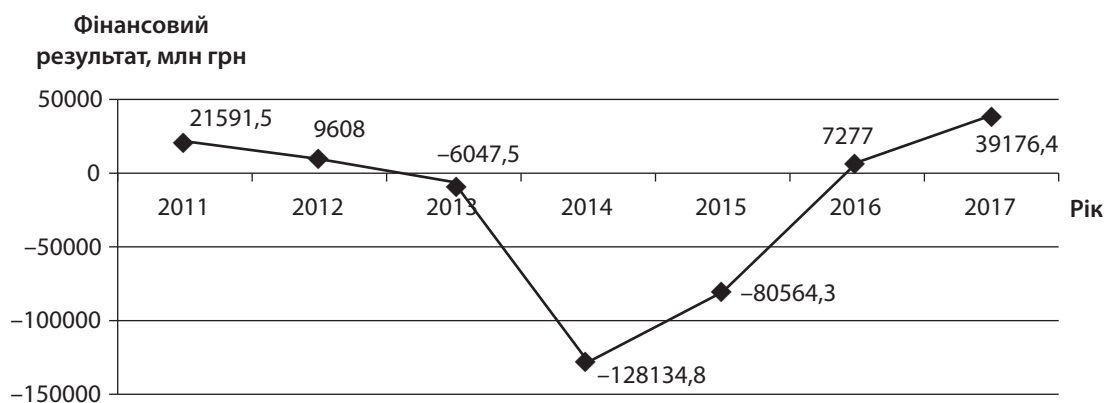
Зростання частки підприємств, які одержали прибуток (до 75% від загальної їх сукупності), забезпечили зростання фінансових результатів діяльності підприємств до 39176 млн грн.

Динаміку фінансового результату наведено на рис. 1.

Фінансові результати до оподаткування підприємств за видом економічної діяльності «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (код за КВЕД-2010)

Рік	Фінансовий результат (сальдо), млн грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		У % до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат, млн грн	У % до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат, млн грн
2011	21591,5	66,7	48487,9	33,3	26896,4
2012	9608,0	66,0	43877,8	34,0	34269,8
2013	-6047,5	67,2	36528,5	32,8	42576,0
2014	-128134,8	66,7	34360,9	33,3	162495,7
2015	-80564,3	76,1	56898,4	23,9	137462,7
2016	7277,0	75,8	74418,1	24,2	67141,1
2017	39176,4	75,1	90270,3	24,9	51093,9

Джерело: складено за [13].

Рис. 1. Динаміка фінансових результатів до оподаткування підприємств за видом економічної діяльності «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»

За результатами аналізу виявлено, що за період 2016–2017 рр. фінансовий результат торговельних підприємств має тенденцію до покращення.

ВИСНОВКИ

Протягом останніх років (2014–2017 рр.) спостерігається тенденція до покращення динаміки розвитку підприємств торгівлі в Україні. Зростання фактичних обсягів оптового товарообігу в середньому на 20–25% та роздрібною – на 5–6% щороку виступає свідченням стабілізації ситуації в цій галузі господарської діяльності національної економіки. Негативною є тенденція щодо зменшення частки продажу товарів, що вироблені на території України, з 66,5% від обсягу оптового товарообігу у 2010 р. до 43,7% – у 2017 р., у структурі непродовольчих товарів у 2017 р. лише 37% вироблено на території України. Визначено, що зростання обсягу роздрібною товарообороту торговельних підприємств відбувається на фоні значного зменшення кількості об'єктів роздрібною торгівлі. Їх кількість протягом аналізованого періоду зменшила-

ся з 64,8 тис. од. у 2010 р. до 39,3 тис. од. у 2017 р. Зазначене виступає свідченням жорсткої конкуренції серед сукупності підприємств за даним видом економічної діяльності. Позитивні тенденції у структурі та обсягах діяльності підприємств торгівлі вплинули і на їх фінансові результати. Зростання частки підприємств, які одержали прибуток (до 75% від загальної їх сукупності), забезпечили зростання фінансових результатів діяльності підприємств до 39176 млн грн.

Подальші дослідження будуть спрямовані на поглиблення економіко-статистичного аналізу з метою визначення найбільш вагомих чинників впливу на динаміку фінансових результатів діяльності торговельних підприємств в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Апопій В. В. Актуальні проблеми сучасного розвитку внутрішньої торгівлі України. *Торгівля, комерція, підприємство*. 2015. № 16. С. 5–10.
2. Берман Б., Эванс Дж. Розничная торговля: стратегический подход / пер. с англ. 8-е изд. М. : Изд. дом «Вильямс», 2003. 1184 с

3. Голошубова Н. А., Торпок В. М., Луценко И. С. Опт XXI века. Концепция развития оптовой торговли. Торговое дело. 2006. № 6. С. 4–11.

4. Голошубова Н. О., Торпок В. М. Оптова торгівля: організація та технологія : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 265 с.

5. Мазаракі А. А., Бланк І. О., Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 194 с.

6. Проект Закону України «Про внутрішню торгівлю» від 21.01.2013 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0407.html

7. Структура оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/sr/sot/sot_u/sot2006_u.htm

8. Розподіл оптового товарообороту по регіонах. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. Бурак І. О. Галузеві особливості торговельних підприємств. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1. С. 23–29.

10. Основні показники роздрібною торгівлі. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sg/trg_ric/oprt2017_u.html

11. Регіональна структура обороту роздрібною торгівлі у 2017 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/sr/oort/oort_u/oort1217_u.htm

12. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

13. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/arh_fr_edo2017_u.htm

REFERENCES

Аропії, V. V. "Aktualni problemy suchasnoho rozvytku vnutrishnyoi torhivli Ukrainy" [Actual problems of the modern development of Ukraine's domestic trade]. *Torhivlia, komertsii, pidpriemnytstvo*, no. 16 (2015): 5-10.

Berman, B., and Evans, Dzh. *Roznichnaya trgovlya: strategicheskii podkhod* [Retail: a strategic approach]. Moscow: ID «Vilyams», 2003.

Burak, I. O. "Haluzevi osoblyvosti torhovelnykh pidpriemstv" [Sectoral features of trade enterprises]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, no. 1 (2014): 23-29.

"Finansovi rezultaty pidpriemstv do opodatkuvannia za vydamy ekonomichnoi diialnosti" [Financial results of enterprises before taxation by types of economic activity]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/arh_fr_edo2017_u.htm

Goloshubova, N. A., Torpok, V. M., and Lutsenko, I. S. "Opt XXI veka. Kontsepsiya razvitiya optovoy trgovli" [Opt XXI century. The concept of the development of wholesale trade]. *Torgovoye delo*, no. 6 (2006): 4-11.

Holoshubova, N. O., and Torpok, V. M. *Optova torhivlia: orhanizatsiia ta tekhnolohiia* [Wholesale trade: organization and technology]. Kyiv: KNTEU, 2005.

[Legal Act of Ukraine] (2013). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0407.html

Mazaraki, A. A. et al. *Vnutrishnia torhivlia v Ukraini: ekonomichni umovy efektyvnoho rozvytku* [Domestic Trade in Ukraine: Economic Conditions for Effective Development]. Kyiv: KNTEU, 2006.

"Osnovni pokaznyky rozdrubnoi torhivli" [Basic Retail Indicators]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sg/trg_ric/oprt2017_u.html

"Pokaznyky balansu pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti" [Indicators of the balance of enterprises by types of economic activity]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

"Rehionalna struktura oborotu rozdrubnoi torhivli u 2017 rotsi" [Regional structure of retail turnover in 2017]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/sr/oort/oort_u/oort1217_u.htm

"Rozpodil optovoho tovaroborotu po rehionakh" [Distribution of wholesale commodity turnover by regions]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

"Struktura optovoho tovaroborotu pidpriemstv optovoi torhivli" [The structure of the wholesale trade turnover of wholesale trade enterprises]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/sr/sot/sot_u/sot2006_u.htm

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>